

Päivittäistavarakauppa ry:n lausunto luonnoksesta ruokastrategiaksi

Ilkka Nieminen, 7.10.2025

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Nykytilakuvauksesta saa sellaisen käsityksen, että kauppa hankkisi suuren osan myymistään tuotteista ulkomailta. Tosiasiassa suomalainen elintarviketuotanto on menestynyt EU:n sisämarkkinakilpailusta hyvin. Ruuan kotimaisuusaste on kaupparyhmästä riippuen noin 60-80 %. Nykytilakuvaukseen tulisi lisätä, että maataloustukien osuus elintarvikkeiden alkutuotannon arvonalisästä on yli puolet.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Markkinoilta saatavan arvonalisän jakautumisen ”tasaisuus” ruokaketjussa on epäselvä käsite. Jos ajatuksena on, että alkutuottajan osuuden kuluttajahinnoista tulee kasvaa, se pitää selvyuden vuoksi todeta strategisen tavoitteen otsikossa. Emme kuitenkaan kannata sitä, että valtion strategian tavoitteeksi nostettaisiin alkutuottajan osuuden kasvattaminen. Arvonlisä kasvaa parhaiten innovaatioiden ja tuotekehityksen avulla, mistä hyötyvät myös alkutuottajat kuten muutkin ketjun osat. Ns. kakun jakoa ei pitäisi korostaa strategisena tavoitteena, vaan kakun kasvattamista. Tavoitteessa todetaan lisäksi, että tuottajahintojen nousu edellyttää jalostusarvon kasvattamista. Jalostus tapahtuu kuitenkin elintarviketeollisuudessa, joten tuottajahinnat eivät välttämättä nouse elintarviketeollisuuden kannattavuuden parantuessa.

Vaikka maataloustukien osuus elintarvikkeiden arvonalisästä on yli puolet, tässä strategisessa tavoitteessa ei mainita lainkaan maataloustukia ja niiden jakautumista tukien saajien välillä. Olisi tärkeää, että maataloustuet kohdentuisivat nykyistä enemmän aktiiviseen ruuantuotantoon.

Strategisessa tavoitteessa mainitaan uudet arvoketjut. Tähän voisi lisätä, että vastuullisuus, kuten ihmisoikeuksien kunnioittaminen, on kotimarkkinoilla ja viennissä korostuva suomalaisen tuotannon kilpailuetu, jota voidaan kehittää edelleen.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Sääntely ja kestävyysmurros edellyttävät, että data kulkee ruokaketjussa tehokkaasti. Kustannukset voivat kasvaa, mikä väistämättä näkyy hinnoissa. Strategiseen tavoitteeseen voitaisiin lisätä, että Suomessa tehdään yhteisiä datatalouden ratkaisuja, joiden avulla data saadaan liikkumaan lainsäädännön ja kuluttajatarpeiden edellyttämällä tavalla ilman, että yrityksille aiheutetaan tarpeettomia kustannuksia. Data ja sen toimittaminen ovat laatutekijä, jonka merkitys kasvaa edelleen. Suomi voi olla edelläkävijä yritysten kilpailukykyä lisäävien datatalouden ratkaisujen osalta.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Tässä kohtaa tulisi mainita ilmastonmuutoksen ääri-ilmiöiden ohella myös luontokato, sillä myös se voi aiheuttaa haasteita tuotannolle.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Hyvä, että tässä strategisessa tavoitteessa mainitaan tarve säilyttää välttämättömyyspalvelut eri puolilla Suomea. Esimerkkinä välttämättömyyspalveluista olisi tarpeen mainita päivittäistavarakauppa. Päivittäistavarakaupan palveluiden saavutettavuus on uhattuna erityisesti maaseudulla, jossa ruokaa tuotetaan. Ruokaa ei voida tuottaa, ellei välttämättömyyspalveluita ole saatavilla. Tulee muistaa, että ruokastrategia laaditaan myös kuluttajan näkökulmasta, joten päivittäistavarakaupan palveluiden saavutettavuus on syytä mainita osana koko maata palvelevan ruokajärjestelmän riskienhallintaa.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Ympäristötoimista voidaan saada tulovirtaa alkutuotantoon. Tämän strategisen tavoitteen osalta voitaisiin mainita, että alkutuotannon hiilensidonnain palveluiden tarjontaa kehitetään.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Tämän strategisen tavoitteen osalta voitaisiin mainita, että alkutuotannon luontoarvoja, kuten luonnon monimuotoisuutta tukevien palveluiden tarjontaa kehitetään.

Maininta siitä, että Suomeen ei tuotaisi tuotteita ja raaka-aineita, jotka lisäävät luontokatoa, lienee epärealistinen ja tulisi siten poistaa. Esimerkiksi suklaa ja kahvi ovat tällaisia tuotteita. Ihmisen toiminta kokonaisuutena lisää luontokatoa.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Hallinnon merkitys aktiivisena mahdollistajana on erittäin keskeinen koko ruokajärjestelmälle. Sitä koskeva kohta 4.5. strategiassa ja hyvin kirjoitettu. Hallinnon roolin kuvauksen syventäminen ja konkretisointi on tehtävä viimeistään strategian toimeenpanosuunnitelmassa.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta

Kokonaisuutena strategia on tiivis ja sujuva esitys.